

web tasarım›

Aycan Gönenç

info@aycangonenc.com

www.aycangonenc.com

Hokus pokus

.htaccess!

Apache Server'da tek bir text dosyası ile tüm Web sitenizde değişiklikler yapabilirsiniz...

Evet bu marifetli text dosyasının adı (.htaccess). .htaccess Apache Web sunucularında (Yani Apache yazılımının kurulu olduğu Web sunucuları diyelim) bulunan çok önemli bir özelliktir. Basitçe anlatmak gerekirse, .htaccess dosyası Apache Web sunucusundaki, servis sağlayıcısının default olarak belirlemiş olduğu server konfigürasyonlarından bazılarını değiştirmenizi sağlar (Tabi servis sağlayıcınızın buna izin vermiş olması kaydıyla... Aşağıdaki örneklerden herhangi birini test ederek bunu anlamak mümkün).

.htaccess dosyası nedir?: .htaccess dosyası, aynı bu isimle kaydedilmiş bir text dosyasıdır. .htaccess dosyasını herhangi bir text editörünü kullanarak hazırlayıp Web sunucunuza yükleyebilirsiniz. Ancak dikkat ediniz, yaptığınız en ufak bir kod hatası, Web sitenizin devre dışı kalmasına neden olur! Ama hemen korkmayın, eğer böyle bir şey olursa, yarattığınız .htaccess dosyasını sildiğinizde sorun giderilecektir.

Önemli: Başlamadan önce sürprizle karşılaşmamanız için bir uyarı. Bazı durumlarda .htaccess dosyasını silmek istediğinizde, ftp programında bir uyarı mesajı çıkabilir (Directory Not Empty!) ve dosyayı silemeyebilirsiniz. Bunun çözümü de basit... Hemen içinde hiçbir kod yazmayan bir .htaccess dosyası yaratıp Web sitenize geri yükleyin ve sonra bu dosyayı silin, olsun bitsin.

.htaccess dosyasını nereye yükleyeceğiz?: Eğer .htaccess dosyası ile yaptığınız değişikliğin tüm Web siteniz için geçerli olmasını istiyorsanız, bu dosyayı Web sitenizin ana dizinine yüklemelisiniz. Yok hayır, sadece bir klasör içindeki dokümanları etkilesin diyorsanız o zaman yüklemeyi ilgili klasöre

yapacaksınız.

Hokus pokus başlıyor! Hata sayfalarımızı özelleştirelim

Bilirsiniz, ziyaretçiler Web sitenizde bir sayfayı bulamayınca ya da bir server hatası olunca karşımıza (çoğu zaman İngilizce) bir hata sayfası çıkar. Bu sayfaları kendi web sayfanızın tasarımına uygun olarak özelleştirmek istemez misiniz?

En sık karşılaşılan hata mesajları 404 Sayfa Bulunamadı ve 500 Server Hatası'dır.

Şimdi, bir .htaccess dosyası yaratıp içine aşağıdaki kodları yazın:

```
ErrorDocument 404 /404.html
```

```
ErrorDocument 500 /500.html
```

Sonra 404.html ve 500.html olarak iki tane sayfa hazırlayın (içine istediğiniz gibi yazılarınızı ve tasarımınızı yerleştirin) ve hazırladığınız tüm dosyaları sunucunuza yükleyin. Şimdi web sitenizde bir sayfa bulunamadığında ya da bir hata olduğunda karşınıza sizin özel hazırladığınız sayfalar çıkacak! (html dosyalarına başka isimler de verebilirsiniz, 404.html ve 500.html yazmanız şart değil. Ama dosya adlarını .htaccess kodunda da değiştirmelisiniz.)

Sayfa bulunamadı: sunucu tarafında hata gibi Apache sunucunun standart hata sayfalarını .htaccess özelliğini kullanarak değiştirebilir ve sitenizin tasarımına uygun, daha anlaşılır sayfalar görünmesini sağlayabilirsiniz.

Bir sayfayı başka bir sayfaya yönlendirelim

Diyelim ki Web sitenizdeki bir sayfayı daha önceden birçok insan bookmark etmiş ve sürekli ziyaret ediyor. Ama siz bu sayfanın dizinini değiştirmek istiyorsunuz ve bunu yaptığınızda ziyaretçilerin eski sayfa adresine gittiğinde "Sayfa görüntülenemiyor!" mesajını almasını istemiyorsunuz. Kolayı var, işte .htaccess kodumuz:

```
Redirect /eski klasör/eski.html  
http://www.sitenizin adresi.com/yeni  
klasör/yeni.html
```

Yukarıdaki kodu kendi bilgilerinize göre özelleştirip web sitenize yükleyin.

Html dosyaları php kodlarını yorumlasın!

Bildiğiniz gibi php kodları ancak .php uzantılı web sayfalarında çalışır. Pekiyi diyelim ki .html uzantılılarıyla 100 sayfalık bir site yaptınız, ve bir gün sitenizde php kullanmaya karar verdiniz... Şimdi bütün sayfaların uzantılarını ve sayfalar arasındaki linkleri tümünden değiştirmeniz mi lazım?? Şüphesiz hayır.

```
AddType application/x-httpd-php .html  
.htaccess dosyasına yazacağınız bu kod sayesinde .html uzantılı dosyalarınız php kodlarını sorunsuz olarak çalıştıracaktır. Eğer isterseniz .html yerine başka uzantı da yazabilir ya da birden fazla uzantıya php kullanımı için izin verebilirsiniz.
```

```
AddType application/x-httpd-php .html  
.htm .txt
```


Erişimine izin verilmeyen dizin

Html sayfalarımnda SSI çalışsın !

SSI (Server Side Include) Apache serverin sunduğu bir başka muhteşem özelliktir. Bu özellik sayesinde bir sayfayı bir başka

sayfa içinde tek satır kod yazarak görüntülemek mümkündür (<!--#include virtual="sayfa.shtml" -->).

Eğer aksini belirtmezseniz bu özellik sadece .shtml ve .shtm uzantılı sayfalarda çalışır. Bu özelliği normal .html uzantılı dosyalarınızda kullanmak isterseniz...

```
AddType text/html .shtml
```

```
AddHandler server-parsed .html
```

```
Options Indexes FollowSymLinks Includes
```

Kodunu .htaccess dosyanıza yazmanız yeterlidir! İkinci satır sonundaki .html sunucuya (.html uzantılı dosyalarda SSI özelliğini kullan) der. İkinci satırdaki kodu başka uzantılar içinde ekleyerek bu özelliği diğer sayfalarınıza da verebilirsiniz:

```
AddType text/html .shtml
```

```
AddHandler server-parsed .html
```

```
AddHandler server-parsed .htm
```

```
Options Indexes FollowSymLinks Includes
```

Ana sayfamızı değiştirelim!

Web tarayıcınıza Web adresinizi yazdığınızda karşınıza ilk çıkan sayfa index.htm, index.html, default.htm gibi, sunucu tarafından önceden tanımlanmış default sayfadır.

Pek iyi diyelim ki sitenizin ana sayfasında güncelleme yapıyorsunuz ve bu süre içinde sitenizi kapatmak istemiyorsunuz. Ne yapacaksınız? Efendim? Index sayfanızın adını mı değiştireceksiniz? Yok hiç gerek yok!

```
DirectoryIndex dosyaadi.html
```

Bu kodu ziyaretçilerin sitenize girdiği zaman ilk görmesini istediğiniz sayfaya göre değiştirin ve siz arka planda rahat rahat çalışın... İşiniz bitince .htaccess dosyasını siliverin.

Dizinin görüntülenmesini engelleyin

Bazı sunucularda eğer bir dizinde bir index sayfası bulunmuyorsa o dizin içindeki tüm dosyalar alt alta Web tarayıcısında görünür! Bu özellikle herkesin erişmesini istemediğimiz sayfaların bulunduğu (örneğin şifrelerimizin yazılı olduğu bir dosya olabilir) dizinlerde büyük bir güvenlik açığı yaratır. Hatayla index sayfasını silerseniz, başınıza iş açabilirsiniz. Bu sorunu engellemek için, aşağıdaki kodu özelleştirin ve korumak istediğiniz dizine yükleyin:

```
IndexIgnore *
```

Eğer bu dizinde sadece jpeg ve gif uzantılı resim dosyalarının görüntülenmesini istiyorsanız o zaman;

.htaccess ile ilgili detaylı bilgiyi Apache'nin resmi web sitesinde bulabilirsiniz: www.apache.org.

```
IndexIgnore *.gif *.jpg
```

yazın (Aynı formatta istediğiniz gibi bu satıra uzantı ekleyebilirsiniz).

İstemediğiniz kişiler sayfanıza girmesin!

Bazı dizinlerinize herkesin ulaşmasını istemeyebilirsiniz.

```
order allow,deny
```

```
deny from 123.45.6.7
```

```
deny from 012.34.5.
```

```
allow from all
```

Bu satırlar şu anlama geliyor... Bu dizindeki sayfalara İnternete 123.45.6.7 ve 012.34.5. IP numarası ile bağlanan kişiler giremesin, diğer herkes girsin! IP numaraları superonline, ttn.net gibi bir servis sağlayıcı ile internete bağlananlar için sürekli değişir, ancak kendi serverlarından bağlanan şirketler, kişiler için sabittir. İsterseniz kodu şöyle de yazabilirsiniz:

```
order allow,deny
```

```
deny from .superonline.com
```

```
allow from all
```

Bu şekilde sitenize superonline üzerinden erişimi engellemiş olursunuz (bunu neden yapmak gereği duyacağınızı sormayın, benim işim kodları anlatmak J)

Ya da;

```
order allow,deny
```

```
deny from all
```

```
allow from .superonline.com
```

yazarak sitenize sadece superonline üzerinden erişim sağlayabilir, diğerlerini bloke edebilirsiniz. Bu, özellikle sabit IP ile kendi serveri ile İnternete bağlanan bir şirkette, sadece çalışanların görmesi için bir dizin yaratmak için iyi bir alternatiftir (örnek: allow from .sirketiniz.com.)

.htaccess ile şifre ile girilen sayfalar yaratmak da mümkün. Ancak işin bu tarafını da anlatmak için en az bir bu kadar sayfaya daha ihtiyacım var ve bu sayıda maalesef bu kadar yerimiz yok. İsterseniz şimdilik bu örneklerle .htaccess dosyası ile tanışıp biraz antrenman yapalım.

Bazen keşke hayatımızın içinde de bir .htaccess dosyası olsaydı da iki satır kod yazıp her şeyi gönlümce değiştirseydim diyorum.

Sağlıkla kalın. **ML**